

ΤΡΕΙΣ ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΟΝΕΣ ΤΗΣ ΜΙΝΩΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Paul Faure

Επίτιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Clermont-Ferrand

Βιβλιογραφία

St. Alexiou, W. C. Brice, "A Silver Pin from Mavro Spilia with an Inscription in Linear A: Herakleion Mus. 540", Kadmos, 11 (1972), pp. 113-124.
 Τυραννίου, "A Silver Pin from Platano, Her. Mus." 498, Kadmos, 15 (1976), pp. 18-27.
 J. P. Olivier, L. Godart, R. Laffineur, "Une épingle minoenne en or avec inscription en Linéaire A", B.C.H., t. CV (1981), pp. 3-25 (cf. G.O.R.I.L.A. vol. IV, 1982, pp. 146-147).

Μεταξύ του 1972 και του 1981, Έλληνες, Άγγοι, Γάλλοι και Βέλγοι αρχαιολόγοι και επιγραφικοί δημοσίευσαν κείμενα, σε γραμμική Α γραφή, που βρίσκονταν χαραγμένα επάνω σε τρεις περόνες από πολύτιμα μέταλλα, οι οποίες βρέθηκαν στην Κρήτη και ανήκουν στην Σταθερομνωική ΙΑ περίοδο (1600-1450 π.Χ.). Αυτό που προσδίδει σπουδαιότητα και ενδιαφέρον στις τρεις περόνες δεν είναι το κάλλος του υλικού και του διακόσμου αλλά το γεγονός ότι φέρουν τις εκτενέστερες μέχρι σήμερα γνωστές αφειρωματικές επιγραφές, γραμμίνες σε μια γλώσσα που αρχίζει να αποκρυπτογραφείται και που, κατά τη γνώμη μου, είναι ινδο-ευρωπαϊκού χαρακτήρα, μια από αυτές που συνθέτουν την κλασική ελληνική γλώσσα.

SYLLABAIRES MYCÉNIENS (B), MINOENS (A), CHYPRIOTES (C)

Doublets et signes rares du lin. A.3: $\text{I}^{\text{I}} \text{se}_2$ - L.35 \square nwa, nau?
 L.36 $\hat{\text{I}}$ ro₂? - L.58 $\{\}$, $\text{I}^{\text{I}} \text{ra}_2$, rya? - L.65 I^{I} ki₂? - L.82 I^{I} tu₂.
 L.87 I^{I} ka₂ - L.113 \square au. (Numérotation de G. Ruggiese Carratelli).

Tο ένα από τα κείμενα αυτά εμφανίζει 11 διαφορετικές λέξεις γραμμένες με 45 συλλαβικά σημεία (signes). Καθώς η περόνη είναι σπασμένη στα δύο της άκρα, πρέπει να δεχτούμε

πως αρχικά έφερε δύο επιλέοντα λέξεις, που κρίζονταν από την άλλες με μικρή κεραία, δινόντας έτσι ένα συνόλο πενήντα περίοδοι σπουδών. Στην προσπάθεια να καταλάβουμε αυτές τις επιγραφές, χρέαστομε τα εξετάσουμε προσωπικώς επανειλημμένα με φακό και κάτω από διαφορετικούς φωτισμούς τις τρεις

περόνες, οι οποίες, ετούτη τη Ακολουθώντας την ορθότερη

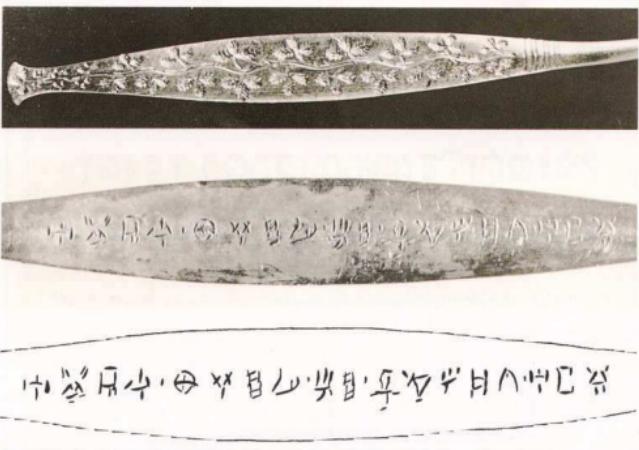
στιγμή, εκπίθενται στην Κρήτη, στα μουσεία του Ηράκλειου και του Αγίου Νικολάου. Για ν' αποκτήσουμε την πιστότερη δυνατή εικόνα των κειμένων, συγκρίναμε τα αντίγραφά μας με πολλές φωτογραφίες, τραβηγμένες από διαφορετικές οπτικές γνώσεις, καθώς και με αντίγραφα και αναγνώσεις συνδεδέλφων. Τέλος, προκεκυμένων να προύσψημε στη μεταγραφή με σύγχρονους χαρακτήρες -συμβατικά, με λατινικούς χαρακτήρες-, να αναγνώσουμε και να μεταφράσουμε σε σύγχρονη γλώσσα τις λέξεις που βρίσκονται χαρακτηρίζονται από την παραπάνω διαδικασία, θα προχωρήσουμε από το πιο σύντομο και σαφέστερο κέιμενο, αυτό της χρυσής (κνωσικής) περόνης του Μουσείου του Αγίου Νικολάου (αρ. 9675), στα επενέστερα και σκοτεινότερα κείμενα, εκείνα του Πλατάνου (HM 498) και του Μαύρου Στήλου της Κνωσού (HM 540), τα οποία οι επιγραφικοί L. Godart και J. P. Olivier, στο *Recueil des inscriptions en linéaire A* (τ. 4, Αθήνα 1982), χαρακτηρίζουν ως CR (?) Z11, PI Z11, KN Z11.

Σε τι χρησιμεύουν άραγε αυτές οι εινοτες πλούσια διακοσμη-

μένες, περόνες από πολύτιμα μέταλλα που, καλυμμένες με σημεία γραφής, προσφίζονταν για ιερά και ανάκτορα; Οι αρχαιολόγοι δεν βρίσκονταν σύμφωνοι πάνω στο θέμα αυτό. Για τους μεν, πρόκειται για καρφίτσες για τα μαλλιά, αν και καμία απεικόνιση της μινωϊκής περιόδου δεν συνηγορεί. Για τους δε, είναι περόνες για τη στερεώση γυναικείων ενδύματων, παρότι γεγονός ότι στα γυναικεία δαχτυλίδια και στις μινωϊκές τοιχογραφίες οι γυναίκες εμφανίζονται γυμνόστακες και με φύστες ζωτές, χωρίς περόνη.

Ένα πράγμα είναι πάντως σαφές: ότι πρόκειται για προσφορές σε κάποιο πρόσωπο θεϊκό ή θεοποιημένο, δεδομένου ότι δύο από την αντικείμενα αυτά έχουν βρεθεί σε νεκρόπολη, ενώ η αργυρή περόνη του Πλατάνου φέρει χαραγμένο ρήμα που βρίσκουμε σε είκοσι αφειρωματικές επιγραφές σε θεότητες κορυφών και κρητικών ιερών, δηλαδή: *a-sa-sa-ra-me** αισθάραμ “αφέρωμα”. Επιπλέον, κάθε επιγραφή χαράσσεται για να φαινεται και να διαβάζεται.

Από κει και πέρα είναι εύκολο να συγκρίνει κανείς τις πιο ευάγγελτες αφειρώσεις με τα κείμενα που φέρουν οι τρεις περόνες μας. Αυτά απαραιτήτως έχουν: το ονόμα του δωρητή, που, καμία φορά, συνοδεύεται από πατρώνυμο και εθνικό ή και από τοπωνύμιο και λειτουργήμα^α κατόπιν, φέρουν το ίδιο όνομα αυτού για τον οποίο προορίζεται: τέλος δε, το ρήμα, που δηλώνεται την πράξη της αφέρωσης (*a-sa-sa-ra-me*), του δώρου (*da-da-ti*), της προσφοράς (*on-da-a*), του “κάνω για” (*a-ja-ti*), με ή δίχως αντικείμενο (*a-la-nu*, *au-ta-de*, *to-nu*, *e-ke-no*, *me*). Αν αυτή η φράση συνοδεύεται από μιαν άλλη, τότε η δεύτερη φράση πρέπει να δηλώνει το ίδιον του καλλιτέχνη, κατασκευαστή του κοσμήματος ή της διακόσμησή του, όπως θα γίνει χίλια χρόνια αργότερα, σταν, στην Αθήνα, οι αγγειογράφοι έγραφαν: ο τάδε εποιει, ο δεῖνα έγραψαν. Η παρουσία λέξεων οι οποίες επέζησαν στα κλασικά ελληνικά,

1. Συλλαβική γραφή:
Μυκηναϊκή (B), Μινωϊκή
(A), Κυπριακή (C).

2. Η χρυσή κρητική περόνη
του Μουσείου του Αγίου
Νικολάου (αρ. 9675):
Copyright A. C. I.
Βρυξέλλες.

3. Η επιγραφή (5:1).
Σχ. L. Godart.

Τ Κ Ν Ι Σ · Θ Υ Μ Λ · Σ Η Μ Λ Χ Α Τ Σ

L'inscription en écriture normalisée

A - MA - WA - SI , KA - NI - JA - MI , i - JA , ZA - KI - SE - NU - Ti , A - TA - DE

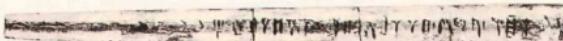
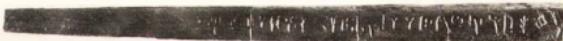
Translitteration

Α μικρις , Καρνείαμι (?) , Ια(?) , (σιάχνει? χαρίζει?), τάδε.

4. Απόπειρα εργασίας:

- α. Η επιγραφή σε τυποποιημένη γραφή.
- β. Μεταγραφή.
- γ. Απόπειρα εργασίας.

5. Η αργυρή περόνη του Πλατάνου (Μουσ. Ηρακλείου, αρ. 498).
Φωτογραφίες τρομβηγμένες με διαφορετικούς φωτισμούς.

**6. Ομοιότυπο της
επιγραφής του Πλατάνου.
Σχέδιο P. Faure.**

7. Μεταγραφή και ανάγνωση του κειμένου του Πλατάνου.

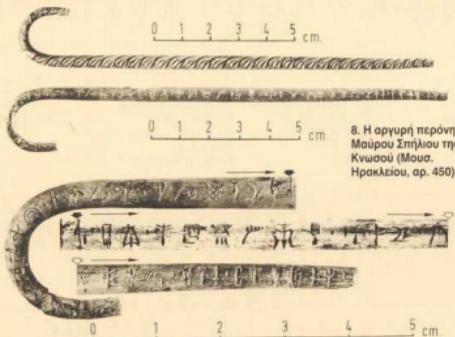
a. Η επιγραφή με γραφή αριστερόστροφη και τυποποιημένη.

β. Μεταγραφή με δεξιόστροφη γραφή.
γ. Απόπειρα σωματείας

卷之三

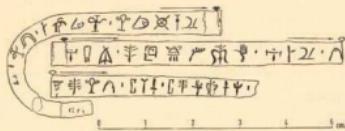
NÍ-KA-TE-JA-RE, U-QE-TÌ, JA-SA-SA-RAME, TA-NU-NÍ-KÍ-NA, NÍ-NU-NÍ, MA-NO-KA-MÍ

Νικατειάρης, Ούπι (=Αρτέριδη), ἀφιέρωσα, Τανουρκάδ (?) , Νινούνι (?) , ἐπαίησα (?) μιν (?)

8. Η αργυρή περόνη του
Μαύρου Σπήλαιου της
Κνωσού (Μουσ.
Ηοσκλείου, αρ. 450).

**9α. Ομοιότυπο της
επιγραφής του Μαύρου
Σπηλίου και η μεταγραφή της**

...] SIROTIKE[RØRE, SIROJOSI, DAKUMIJO, QAMIKANARA, AWAPI,
TESUDESE KENO, ADARA, TIDI TEQATI, TASARO, TATENOKERORE, [...]

98. Metayapapū. TE SUDESE KENO ADARA, TIDITEQATI, TASARO, TATENOKERORE, [...]

10. Απότελλα συνυπογραφές

Ο δεῖνα¹, κέλωρ Σίροντις⁽²⁾ του Σίροι, Λασκύμιος⁽³⁾ ταμιγύριος⁽⁴⁾, αἴδηρι⁽⁵⁾, τεῦχος ἐδεήπι⁽⁶⁾ ἔκειρο, Ἀδάλη, τινδιθέστρια⁽⁷⁾. Θασαλός, κέ λινρ Τατενος, [τετευχα]

όπως κέλωρ, εκείνο, αυτά+δε, ενώς ρήματος σε -μι (za-ki-se-nu-ti), ενώς σηματικού αριθμού (le-su-de-se), ονομάτων όπως Ἀμαῖς, Ἀδάλη, Θασσάλος, μιας γενικής σε -οιο και ενώς instrumental⁺ σε -φι, επάνω στις τρεις κρητικές περόνες, μιας επιτρέπουν να πιστέψουμε πως όχι μόνο κατανοούμε το κύριο μέρος του κειμένου αυτού, αλλά και πως η γλώσσα στην οποία έγραφαν και μιλούσαν στη λεκάνη του Αιγαίου, ωστα στα 1500 π.Χ., δεν απέχει πολύ από την κατά 200 χρόνια νεότερη, σε γραμματική, σε γραφή, γλώσσα των Μυκηναίων.

* forme indiquant le moyen par lequel se fait une action (μορφή που ενδεικνύει το μέσον μιας πορείας).

**Three Inscribed Pins
from Minoan Crete**

P. Faure

Between 1972 and 1981 Greek, English French and Belgian archaeologists and epigraphists, published the texts in linear A script, which have been incised on three pins of precious metals, found in Crete and belonging to the Late Minoan IA period (1600-1450 BC). The importance and interest in these three pins lies in the fact that they bear the lengthier known dedicatory inscriptions, in a language which has started being deciphered. It is, in my opinion, a language of Indo-European character, one of these composing the Classical Greek language. The text on one of these pins contains 11 different words written with 45 signs. As the pin is broken at both ends, we must accept that the text would include originally two more words, divided from the others by a small antenna, thus comprising a total of about 50 signs.

The presence of words on the three Cretan pins, which have survived in Classical Greek, such as κέλυφος, εκείνοι, αὐτός, etc., of a verb ending in -ιμ- (τὰ κέ-ισθαι-νι), of a sigmatic past tense (τε-σύδεση), names such as Αἴας, Αᾶδα, Θεοδόλος, an instrumental in -πι, allow us to believe not only that we understand the main part of this text; but also that the language written and spoken in the Aegean basin around 1500 BC is not very different from the 200 years later Mycenaean language in Linear B script.